

PM 2016:141 (Dnr 111-804/2016)

En försöksverksamhet med betyg från årskurs 4

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 15 september 2016

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ” En försöksverksamhet med betyg från årskurs 4” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Förslaget om en försöksverksamhet med betyg från årskurs 4 innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om en sådan försöksverksamhet. Den ska omfatta högst etthundra skolenheter och avser betygssättning i årskurs 4 och 5 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och i årskurs 5 och 6 i specialskolan. Försöksverksamheten ska bygga på frivillighet, en huvudman får bara delta i försöksverksamheten om intresse att delta finns hos berörd skolenhets ledning och lärare samt om berörda föräldrar och elever fått möjlighet att yttra sig.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret har inga invändningar mot utformningen av försöksverksamheten med betyg i årskurs 4 och 5, då det bygger på frivillighet. Emellertid kan stadsledningskontoret se vissa brister i argumenten för en sådan försöksverksamhet, utifrån bristande forskning på området.

Utbildningsnämnden delar till stora delar de synpunkter som förvaltningen för fram på regeringens förslag om att införa en försöksverksamhet med betyg från årskurs 4. Däremot ställer utbildningsnämnden sig inte bakom regeringens förslag då den inte anser att det är en god idé med betyg i lägre årkurser än vad vi har idag.

Mina synpunkter

Den svenska skolan har genomgått en rad olika reformer under de senaste åren. Ambitionen har varit att höja kunskapsresultaten för eleverna. Olyckligtvis har dock flera av reformerna varit snarast ideologiskt drivna experiment istället för att vila på

vetenskaplig grund. Tidigare betyg har länge varit ett mantra i de borgerliga partiernas skolpolitik. Samtidigt finns det idag ingen vetenskaplig forskning som understödjer att tidigare betyg skulle leda till förbättrade skolresultat. Tvärtom har bland annat Vetenskapsrådet lyft fram forskning som visar att lågpresterande och yngre elever påverkas mer negativt av betygsättning jämfört med äldre och högpresterande elever. Istället för att öka administrationen för lärarna och bidra till mer stress för eleverna bör vi fokusera på att ge mer stöd till de elever som behöver det samt ge lärarna mer tid till att undervisa. Därför avisar jag förslaget om försöksverksamhet med betyg från årskurs 4.

I övrigt föreslår jag att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ” En försöksverksamhet med betyg från årskurs 4” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 1 september 2016

OLLE BURELL

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Joakim Larsson (M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut avslås.
2. Som svar på remissen från utbildningsdepartementet anføres följande.

Betyg från årskurs fyra är en del av Alliansens utbildningspolitik och det är på Alliansens initiativ som den rödgröna regeringen nu föreslår detta. Vi är givetvis positiva till försöksverksamhet med betyg från årskurs fyra och konstaterar att utbildningsförvaltningen ställer sig bekräftar den uppfattningen. Många föräldrar och elever efterfrågar tidigare betyg eftersom de anser att det ger en mer tydlig bild av kunskapsresultaten. Vi anser därför att Stockholms skolor bör delta i pilotförsöket med betyg från årskurs 4. Det är olyckligt att den socialdemokratiskt ledda majoriteten förvägrar stockholmseleverna detta. Det behövs fler, inte färre, insatser för att förbättra kunskapsutvecklingen i Stockholms skolor.

I borgarrådets synpunkter redogörs för Vetenskapsrådets genomgång av forskningsläget när det gäller tidiga betyg. Värt att notera är dock att Vetenskapsrådet har gått igenom omkring 6 000 rapporter och cirka 40 avhandlingar i ämnet. Av dessa bedöms endast ett par vara av intresse. Och av dessa är det endast en som kommer till den slutsats som förvaltningen redogör för. Det finns helt enkelt nästan ingen forskning på området alls.

Märkligt nog valde Vetenskapsrådet att avfärda den rapport som IFAU publicerade 2010 (Sjöström). Den visar att borttagandet av betygen på 1970-talet ledde till att färre barn till lågutbildade gick igenom gymnasiet än innan betygen avskaffades.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Markus Nordström (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Förslaget om en försöksverksamhet med betyg från årskurs 4 innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om en sådan försöksverksamhet. Den ska omfatta högst etthundra skolenheter och avser betygssättning i årskurs 4 och 5 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och i årskurs 5 och 6 i specialskolan. Försöksverksamheten ska bygga på frivillighet, en huvudman får bara delta i försöksverksamheten om intresse att delta finns hos berörd skolenhets ledning och lärare samt om berörda föräldrar och elever fått möjlighet att yttra sig.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har inga invändningar mot utformningen av försöksverksamheten med betyg i årskurs 4 och 5, då det bygger på frivillighet från skolornas sida. Kontoret ser positivt på att såväl skolläring och lärare, som vårdnadshavare och elever får möjlighet att yttra sig i frågan.

Emellertid kan stadsledningskontoret se vissa brister i argumenten för en sådan försöksverksamhet, då förslaget om betyg i lägre årskurser från tidigare regering (En bättre skolstart för alla: bedömning och betyg för progression i lärandet, U2014/4873/S) möttes av motstånd i majoriteten av remissinstanserna. Vidare är forskningen i Sverige bristfällig på området, samtidigt som en sammanställning av forskningsläget som genomförts av Vetenskapsrådet (Forskning och skola i samverkan, 2015) tyder på att lågpresterande och yngre elever tenderar att påverkas mer negativt av betygssättning.

Ytterligare en aspekt som lyftes fram i remissvaren på tidigare förslag samt i promemorian om en försöksverksamhet med betyg från årskurs 4 är att införandet av betyg från årskurs 6 bör utvärderas innan ytterligare eventuella steg tas. Skolverket ska, på uppdrag av regeringen, redovisa en sådan utvärdering senast den 16 december 2016. Stadsledningskontoret vill framhålla vikten av att resultatet av denna vägs in vid ett eventuellt genomförande av en försöksverksamhet med betyg från årskurs 4.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 augusti 2016 följande.

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
Utbildningsnämnden ställer sig inte bakom regeringens förslag att införa en försöksverksamhet med betyg i årskurs 4 och 5 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och i årskurs 5 och 6 i specialskolan enligt de förutsättningar som anges.

2. Utbildningsnämnden anför därutöver:
Utbildningsnämnden delar till stora delar de synpunkter som förvaltningen för fram på regeringens förslag om att införa en försöksverksamhet med betyg från årskurs 4. Däremot ställer utbildningsnämnden oss inte bakom regeringens förslag då vi inte anser att det är en god idé med betyg i lägre årkurser än vad vi har idag.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (alla M) och Lotta Edholm m.fl. (all L) till förmån för förvaltningens förslag.

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Brinck m.fl. (all M) och Lotta Edholm m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Johan Käberg (C) och Christian Carlsson (KD) som hänvisade till det särskilda uttalande från Moderaterna och Liberalerna.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 juni 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget att införa en försöksverksamhet med betyg i årskurs 4 och 5 i grundskolan, grundsärskolan och sameskolan och i årskurs 5 och 6 i specialskolan enligt de förutsättningar som anges. Förvaltningen vill dock skicka med vissa synpunkter gällande förslaget, vilka tas upp nedan. Generellt anser förvaltningen att skolan har genomgått många olika reformer under senare år och att det är av stor vikt att ytterligare förändringar genomförs på ett väl förberett och genomtänkt sätt även när det gäller frivillig försöksverksamhet.

Förvaltningen anser att det är positivt att försöksverksamheten ska bygga på frivillighet och endast omfatta skolor där skolledning och lärare vill delta. Det är även bra att vårdnadshavare och elever får möjlighet att yttra sig. Detta är särskilt viktigt eftersom skolan har omfattats av flera genomgripande reformer under senare år och ytterligare satsningar och förändringar kommer allteftersom och påverkar skolan på olika sätt.

Det är vidare bra att de skriftliga individuella utvecklingsplanerna inte ska gälla när elever i försöksverksamheten får betyg i årskurs 4, 5 och 6. Att renodla och inte belasta skolorna mer än uppdraget kräver ligger i linje med ytterligare en remiss som utbildningsnämnden nyligen har behandlat, den offentliga statliga utredningen ”Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning”. Förslagen i denna remiss syftar till att tydliggöra de olika delarna inom kunskapsbedömningssystemet samt effektivisera och underlätta lärarnas arbetssituation.

Förvaltningen instämmer i vad vissa tidigare remissinstanser har fört fram, att införandet av betyg i årskurs 6 bör utvärderas innan man går vidare med ytterligare betyg i lägre årkurser. Särskilt med tanke på att forskningen i Sverige om betygs betydelse för elevernas resultat är så begränsad att det är svårt att uttala sig om effekterna. Enligt remissen har Skolverket fått i uppdrag att utvärdera betyg i årskurs 6 och uppdraget ska redovisas i december 2016. Enligt remissen och ovan nämnda statliga utredning upplever både lärare och elever vissa problem med den nya betygsskalan. Det gäller bland annat att en del kunskapskrav inte är tillräckligt tydliga och att en elev måste ha uppfyllt hela kunskapskravet för ett visst betygssteg för att få det betyget. Förvaltningen menar att både utvärderingen av betyg i årskurs 6 och översynen av betygsskalan är något som bör beaktas i samband med en försöksverksamhet i åk 4, 5 och 6.

Förutom att svenska elevers kunskapsresultat har försämrats över tid noterar också

förvaltningen en ökad resultatspridning utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar. I remissen hänvisas till Vetenskapsrådets sammanställning av forskningsläget, bland annat avseende betygsfrågan, där det framgår att lågpresterande och yngre elever påverkas mer negativt av betygssättning jämfört med äldre och högpresterande elever. Låga betyg skulle kunna leda till låg självkänsla som kan påverka resultatutvecklingen negativt. Eftersom skolor som deltar i försöksverksamheten deltar på frivillig basis är det viktigt att det på deltagande skolor finns olika elevsammansättningar utifrån socioekonomiska faktorer och att vid utvärderingen särskilt uppmärksamma eventuella skillnader. Vidare är det vid utvärderingen intressant att närmare studera förhållandet mellan och effekterna av summativ respektive formativ bedömning.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Cecilia Brinck m.fl. (alla M) och Lotta Edholm m.fl. (alla L) enligt följande.

Det är bra att förvaltningen ställer sig positiv till försöksverksamhet med betyg från årskurs fyra. Många föräldrar och elever efterfrågar tidigare betyg eftersom de anser att det ger en mer tydlig bild av kunskapsresultaten.

I förvaltningens förslag till beslut redogörs för Vetenskapsrådets genomgång av forskningsläget när det gäller tidiga betyg. Värt att notera är dock att Vetenskapsrådet gått igenom ca 6000 rapporter och ca 40 avhandlingar i ämnet. Av dessa bedöms endast ett par vara av intresse. Och av dessa är det endast en som kommer till den slutsats som förvaltningen redogör för. Det finns helt enkelt nästan ingen forskning på området alls.

Märkligt nog valde Vetenskapsrådet att avfärda den rapport som IFAU publicerade 2010 (Sjöström). Den visar att borttagandet av betygen på 1970-talet ledde till att färre barn till lågutbildade gick igenom gymnasiet än innan betygen avskaffades.